

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyřizování žádostí o umístění v domovech důchodců Stanovisko veřejného ochránce k uzavírání darovacích smluv jako podmínky pro přijetí do zařízení pro seniory

„Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

Zákon č. [128/2000](#) Sb., o obcích

Z činnosti ochránce vyplynulo, že některé obce jako zřizovatelé zařízení pro seniory vyžadují za umístění klientů do těchto zařízení finanční prostředky formou darů, příp. měsíčně se opakujících poplatků za pobyt v těchto zařízeních. Ochránce považuje takové jednání za obcházení platné právní úpravy, která nezná pojem sponzorského daru či vstupního poplatku a nepočítá s takovou formou získávání finančních prostředků od klientů zařízení sociální péče. Taková praxe odporuje smyslu právní úpravy, jímž je umožnit dostupnost služeb sociální péče osobám, které ve většině případů patří k sociálně slabším vrstvám obyvatel.

1) Zařízení pro seniory

Obce a města zřizují své příspěvkové organizace podle zákona č. [250/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a zákona č. [128/2000](#) Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Rovněž rozhodují správním rozhodnutím o umístění občana do zařízení sociální péče a o úhradách za jeho pobyt a stravu. V obou případech se jedná o výkon samostatné působnosti obce. Dozor vykonávají krajské úřady v přenesené působnosti, která je ze zákona o veřejném ochránci práv svěřena do jeho působnosti.

2) Úhrady za umístění a pobyt v zařízení pro seniory

Pro poskytování ústavní sociální péče jsou pro seniory zřizovány domovy důchodců a domovy-penziony pro důchodce. Domovy důchodců jsou určeny především pro staré občany, kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči. Do domovů důchodců však nemohou být přijati občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje léčení a ošetřování v lůžkovém zdravotnickém zařízení. Do domovů-penzionů pro důchodce se přijímají občané, jejichž zdravotní stav a věk umožňuje vést poměrně samostatný život.

Právní rámec problematiky úhrad za pobyt v zařízení pro seniory je tvořen především zákonem č. [114/1988](#) Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. [100/1988](#) Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a konečně prováděcími vyhláškami k tomuto zákonu, tj. vyhláškou MPSV č. [182/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. [82/1993](#) Sb., o úhradách za pobyt v zařízeních sociální péče, a vyhláškou č. [83/1993](#) Sb., o stravování v zařízeních sociální péče, ve znění pozdějších předpisů. Správní úřad rozhodující o výši úhrady za pobyt a stravování je touto úpravou vázán a její meze nemůže překročit.

Veřejný ochránce práv pokládá za potřebné zdůraznit samotnou podstatu darování. Aby bylo darování platné, musí být na straně dárce dána svobodná a skutečná vůle darovat, tedy bezúplatně převést vlastnictví k věci na obdarovaného bez nároku na protiplnění. Žádost o dar vůči občanovi, který se má stát klientem sociální služby nebo naopak nechce přestat být klientem sociální služby, přímo evokuje v dárci pocit, že nejde o dar, nýbrž o protiplnění

za poskytnuté služby sociální péče.

3) Šetření veřejného ochránce práv

Veřejný ochránce práv na základě několika individuálních stížností, v nichž si klienti stěžovateli na povinnost hradit finanční částky ve formě darů, se obrátil na ředitele všech krajských úřadů a požádal je o součinnost v dané věci. Z jednotlivých odpovědí vyplynulo, že ředitelé krajských úřadů nejsou o podobných případech příliš informováni. V zásadě se všichni vyslovili v tom smyslu, že sociální zařízení zřízená v jejich krajích jsou provozována v souladu s platnou právní úpravou. Případ požadování vstupních finančních darů či průběžné připlácení ke stanoveným úhradám formou měsíčních darů se dle poskytnutých informací nevyskytuje. Krajským úřadům není nic známo ani o soudních řízeních o vrácení takovýchto darů, rovněž tato problematika není předmětem stížností ze strany klientů.

Poté co ochránce provedl komplexní zhodnocení dané problematiky i s ohledem na provázanost státní dotační politiky na výstavbu a provoz zařízení pro seniory, se pozastavuje nad praxí některých měst. Sociální služby se poskytují občanům, kteří se ocitli v těžké životní situaci. Jde o to ulehčit klientovi její řešení a to efektivně a finančně dostupně. Je třeba připustit, že poskytování sociálních služeb je velmi nákladnou záležitostí a úhrady, které klienti těchto služeb podle platné právní úpravy poskytují, pokrývají jen část skutečných provozních nákladů. Organizace provozující zařízení sociální péče se snaží získat finanční prostředky z různých zdrojů, aby své skutečné náklady pokryly. I když mezi finanční zdroje mohou patřit i dary, žádná právní norma jim to nezakazuje, měly by se respektovat zásady systému sociální péče a v žádném případě nezhoršovat požadováním daru situaci klienta.

Obdobné stanovisko zaujalo i ministerstvo práce a sociálních věcí, jež označilo vybírání finančních darů za umístění v zařízeních pro seniory za nemravné a neetické obcházení platných právních předpisů. Navrhlo informovat klienty domovů důchodců, domovů-penzionů pro důchodce a žadatele o umístění do těchto zařízení, aby žádné dary neposkytovali a darovací smlouvy nepodepisovali.

Možným řešením do budoucna by bylo přijetí nové koncepce systému financování sociálních služeb, která má být obsažena v novém zákoně o sociálních službách.

V Brně dne 7. prosince 20004

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Švarcsystém pod drobnohledem inspekce práce. Co odhalily kontroly inspekce práce v letech 2024-2025](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Korporátní dluhopisy v ČR: růst trhu, regulatorní limity a koncentrace rizik v segmentu podlimitních emisí](#)
- [Výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 52 písm. f\) a g\) zákoníku práce a jejich aplikační rozdíly – 2. díl](#)

- [10 otázek pro ... Jakuba Matějčka](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Notářský zápis s přímou vykonatelností ve světle nejnovější judikatury Nejvyššího soudu](#)